

100441

Morgenbladet 4-5-1979

Morgenbladet
4. mai 1979

Lite rosverdig

I MBL. FOR 11. APRIL har C.C. noen minneord over kommandørkaptein Ole Siem. C.C. kommer inn på hans rolle under krigen i motstandsbevegelsen og sier: «Og at han endog stod i kontakt med London via senderstasjonen som var plassert i Tromsø sykehus»

Når skal vi slutte med å rose oss av at vi krenket folkeretten? Eler vi ikke innsikt eller tilhører vi fortsatt dette folk av bønder og fiskere som mentalt, kunnskapsmessig og materielt uforberedt ble dradd inn i verdenshistorien 9. april 1940? Når skal vi slutte å opptre som barn som mener at det de selv gjør er riktig, mens det de andre gjør er galt?

For et par år siden kom det ut en bok av en dame som hadde en ledende stilling innen Røde Kors's hjelpevirksomhet under krigen. Hun skre (jeg har ikke lest boken, men leste anmeldelsen i Mbl.) av hvordan denne rent humanitære organisasjon ble misbrukt.

Som kjent hadde Oslo-gjengen av Kompani Linge under krigen en sender på Rikshospitalet. De var jo selvsagt et flagrant brudd på konvensjoner vi hadde undertegnet og ratifisert.

Vi burde vel nå — ikke minst i egen interesse — med tanke på hva vi fremtidig kan komme ut for prøve å forklare disse krenkelser med at vi ikke hadde vært borti krig på 150 år så vi ikke kjente så godt til krigens lover og sedvaner. Behøver en fremtidig okkupant å respektere våre krav om beskyttelse av institusjoner og virksom-

heter vi etter folkeretten har krav på når vi for all verden skryter av hvordan vi krenket høytidelig undegtegnede og ratifiserte avtaler under siste krig?

Vår uforberedthet i form av uvidenhhet om krigens lover og sedvaner før 9. april 1940 var massiv. Kanskje kostet den mange liv? Jeg skal få sannsynliggjøre det.

EFTER VÅPENSTILLSTANDEN i 1940 reiste en blandet norsk-tysk kommisjon bestående av marinefolk oppover kysten for å se på de forskjellige installasjoner. Ved en anledning kom de inn på krigføringen, og en norsk offiser gjorde tyskerne oppmerksom på at de hadde krenket folkeretten grovt da tyske fly en solklar dag bombet «Dronning Maud» som var innredet som hospitalskip og var tydelig merket med røde kors. En tysk offiser som var fullt orientert bemerket bare at båten på turen forut jo hadde gått med tropper og materiell.

Min hjemmelsmann som hadde vært deltager i kommisjonen og fortalte meg historien mange år etter krigen, hadde ikke forstått hva som lå i tyskerens bemerkning. På den tiden arbeidet jeg med Genève-konvensjonene av august 1949 og kunne fortelle ham at ifølge dem skulle en båt for å nytte godt av beskyttelse som hospitalskip ha vært anmeldt så og så lang tid i forveien med beskrivelse til Røde Kors-myndighetene i Genève og vært registrert der og at det ikke var virksomhe-

ten i seg selv som var beskyttet, men selve båten. Den eneste tillatte virksomhet ombord var selvsagt pleie av syke og sårede eller slikt som kom dem til gode. Da først ble min hjemmelsmann klar over hva som lå i tyskerens bemerkning.

JEG TOK BEFALSSKOLE-EKSAMEN før krigen. Det eneste jeg husker vi behandlet i krigsrett og disiplinærreglement er hvordan Per Trangvik og Ola Gruk-kedøl skulle behandles når de klovnet som verst under påvirkning av alkohol (et evigvarende norsk militært problem ser det ut for på bakgrunn av skriviene om vår kontingent i Libanon. I all sin livsnærhet var undervisningen — skulle det vise seg — livsfjern. (Under kampene på Narvik-fronten ble det hevdet i vår radio at tyskerne krenket folkeretten ved å opptre i norske uniformer. Det er imidlertid fullt tillatt å opptre i fiendens uniform etter folkeretten. Man må bare ha egen — eller så mye av egen — uniform under at en kan identifiseres. Dette er en tillatt krigslist. Krigslist i forbindelse med Røde Kors-emblemmer osv. er imidlertid ikke tillatt.)

La oss slutte med å skryte av at vi ved enkelte anledninger gjorde oss uverdige til å nytte godt av Røde Kors-beskyttelse under krigen. Det kan komme til å slå voldsomt tilbake. Vet noen om andre land som brysker seg med slikt? Har vi alene lov til å innrette oss som om hensikten helliger midlet?

Albert Leinhardt Gleinsvik